

Länsstyrelsen
Norrbotten

Yttrande

Datum
2024-12-06

Miljö-, bygg och räddningsnämnden
Dnr: MBR-2023-782:2
Inkom: 2024-12-06 1 (8)
LUGNET 1:20
Diarienummer
15968-2024

Arjeplogs kommun

Undersökning om betydande miljöpåverkan avseende detaljplan för Lugnet 1:20 med flera, Arjeplogs kommun

Kommunens ärendenummer: MBR-2023-782:1

Beskrivning av ärendet

Kommunen har begärt yttrande över genomförd undersökning om betydande miljöpåverkan, i enlighet med 5 kap. 11 a § plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Inom ramen för ett samråd om ett planförslag ska kommunen undersöka om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Undersökningen ska ske på det sätt som anges i 6 kap. 6 § miljöbalken (1998:808), MB och föreskrifter som regeringen har meddelat i anslutning till den bestämmelsen.

Syftet med detaljplanen

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för förändrade användningar genom att planlägga mark för bostäder, tillfällig övernattning samt centrumverksamhet och vård. Planen syftar även till att bibehålla öppenheten mot vattnet samtidigt som det strandnära markområdet kan utvecklas och göras mer tillgängligt.

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen

Länsstyrelsen kan inte bedöma om detaljplaneförslaget överensstämmer med översiktsplanen enligt 4 kap. 33 § p.5 PBL. Om planen skiljer sig från ÖP ska utökat planförfarande tillämpas.

Bedömning av miljöpåverkan

Länsstyrelsen kan inte bedöma utifrån undersökningsmaterialet om rubricerad detaljplan kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 5 kap. 11 a § PBL. Det saknas information om planerade åtgärder och det saknas även kunskapsunderlag om lokala förhållanden.

Därför bedömer Länsstyrelsen att planens genomförande kan riskera att innebära betydande miljöpåverkan. De aspekter som utifrån underlaget bedöms riskera BMP är strandskydd, naturvärden, MKN vatten, översvänningsrisk samt markstabilitet.

Länsstyrelsens synpunkter och råd

Förutom de i undersökningen redan identifierade aspekterna vill Länsstyrelsen framföra följande inför det fortsatta planarbetet:

Riksintresse för det rörliga friluftslivet

Planområdet och hela centrala Arjeplog omfattas av större område som är riksintresse av betydelse för turism och friluftsliv; Hornavan, Tjeggelvas, Saggat. Kommunen bedömer att syftena med skyddet inte påverkas eftersom planen berör befintlig exploaterad mark. Ett av syftena med detaljplanen är att bibehålla öppenheten mot vattnet samtidigt som det strandnära markområdet kan utvecklas och göras mer tillgängligt. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att planen inte kommer att påverka det rörliga friluftslivet, förutsatt att det strandnära markområdet behålls öppet och tillgängligt.

Strandskydd

Större delen av planområdet omfattas av strandskydd som kommunen ämnar upphäva i samband med den aktuella planen. Kommunen skriver att planen medför risk för negativ påverkan men motiverar upphävandet med att det inte är något strandområde som är helt orört som berörs.

Det aktuella området omfattas av landskapsbildskydd och det innebär att dispens för upphävande av strandskyddet måste ansökas hos Länsstyrelsen.

Enligt 4 kap 17 § Plan- och bygglagen får strandskyddet upphävas i en detaljplan om det finns särskilda skäl och om intresset av att ta marken i anspråk enligt planen väger tyngre än strandskyddsintresset. Strandskyddets syfte är att trygga

allmänhetens tillgång till strandområden samt bevara livsvillkoren för växt- och djurlivet på land och i vatten. När det gäller avvägningar mellan enskilda och allmänna intressen i strandskyddat område väger det allmänna intresset högre.

När det gäller de särskilda skäl för upphävande av strandskydd som anges i 7 kap 18 c § miljöbalken, tolkar Länsstyrelsen att kommunen anger punkt 1. Punkt 1 kan hävdas när området är i ianspråktaget på ett sätt som saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Länsstyrelsen anser att det inte går att utesluta att området har betydelse för både allmänhetens tillgång till strandområdet och för växt- och djurlivet. Det bör göras en naturvärdesinventering av området och att det utifrån resultatet kan behöva göras en riktad artinventering. Detta för att kunna ta ställning till vilken påverkan ett upphävande av strandskyddet skulle få på djur- och växtlivet på land och i vatten. Kommunen bör även beskriva på vilket sätt planen kommer att påverka allmänhetens tillträde till strandområdet.

Landskapsbildskydd

Planområdet omfattas, liksom hela centralorten Arjeplog, av landskapsbildskydd. Förbudet avser kalavverkning, dock inte inom detaljplanlagda områden. För nya detaljplaner inom område för landskapsbildskyddet så gäller skyddet.

Landskapsbildskyddets generella syfte är att skydda värdet av de visuella kvaliteterna av ett landskap. I det visuellt exponerade läget som planområdet utgör är det betydelsefullt att slå vakt om en god balans mellan bebyggelse och uppvuxen vegetation. Kommunen behöver visa på vilket sätt hänsyn tas till landskapsbilden i planen. Det är önskvärt för god gestaltad livsmiljö om vegetation och grönstruktur kan bevaras och stärkas. Ett gestaltungs-PM för ny bebyggelse kan ge kommunen verktyg att få till en god arkitektonisk helhet inom planområdet och skapa förutsättningar att passa in den nya bebyggelsen i sitt sammanhang.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen kan inte bedöma om planen kan komma att medföra betydande miljöpåverkan med avseende på MKN. För att göra en sådan bedömning behöver ärendet kompletteras med en dagvattenutredning samt data från kemiska provtagningar från recipienten som är relevanta för dagvattnet. Av samrådshandlingen

framgår att den berörda vattenförekomsten är Najaure (WA73500674) samt de miljö kvalitetsnormer som har beslutats för den.

Huvudregeln för MKN är att alla vattenförekomster ska minst uppnå normen god status eller god potential för ekologisk och kemisk norm samt att statusen inte får försämrats (Weserdomen C-461/13). Försämringsförbudet gäller även på kvalitetsfaktornivå. Det som är viktigt för Arjeplogs kommun att notera är att den hydromorfologiska kvalitetsfaktorn "närområdet runt sjöar" har status "hög", och det som påverkar faktorn är hur stor del av vattenförekomstens strandzon (30 meter från strandkanten) som är etablerade med byggnationer eller röjda från växtlighet. Vid den senaste statusklassificeringen som framgår i Vatteninformationssystem i Sverige (VISS) beräknades 2 % av strandzonen som påverkad och ifall anlagda ytor i strandzonen runt sjön ökar så att den sammanlagda påverkade ytan blir mer än 5 % saknas argument för hög status för kvalitetsfaktorn, vilket medför att statusen att försämrats.

Nyttn med en vildvuxen strandkant är att den ger livsmöjligheter för landlevande djur och växter samt att strandvegetationen fungerar som ett biologiskt filter. Detta innebär att näringsämnen tas upp i biomassan och att partiklar i högre grad adsorberas eller sedimenteras i stället för att transporteras ut till vattendrag/sjöar/havet där de kan bidra till övergödning, förorening och grumling.

Den kemiska statusen grundar sig på atmosfärisk deposition. Det finns mycket lite data om vattenförekomstens miljö tillstånd, men en provtagning 2022 i Nábrávrre (vilket är den södra delen av vattenförekomsten Najaure, WA73500674) visar att näringsbelastningen samt halterna av metaller som bly och koppar är relativt låga. Det är dock sannolikt att halterna av näringsämnen och föroreningar är högre i Vaukaselet (den norra delen av vattenförekomsten), vilket är recipienten för dagvatten både från den tilltänkta planen och andra delar av centrala Arjeplog, samt för avloppsreningsverket. Länsstyrelsen rekommenderar regelbunden provtagning i recipienten.

Dagvattenhantering

I samrådsmaterialet framkommer att inget utsläpp av dagvatten kommer att ske. Om mängden hårdgjorda ytor ökar vid exploatering kommer naturlig infiltration inte att vara möjlig, och avledning av

dagvatten kommer att bli nödvändigt. I kommande samrådshandlingar behöver dagvattenbildningen beskrivas, både vad gäller mängd och kemiskt innehåll. Vidare behöver förslag på dagvattenrenande åtgärder presenteras med hänvisning till försiktighetsprincipen.

Vatten och avlopp

Området ingår i Arjeplog kommuns verksamhetsområde för vatten och avlopp. Om det säkerställs att reningsverket har tillräcklig kapacitet för ökade mängder avloppsvatten så har Länsstyrelsen inga ytterligare synpunkter angående avloppslösningen. Råvattenintaget för dricksvattenanläggningen i Arjeplog bedöms inte påverkas av planförslaget.

Naturvärden

Vatten

Planområdet innefattar ett större vattenområde. Allt grävande och byggande i vattenområde samt bortledande av vatten definieras som vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Med vattenområde avses ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd. Vissa vattenverksamheter kan anmälas till länsstyrelsen, som även är tillsynsmyndighet för vattenverksamheter. För övriga vattenverksamheter krävs i regel tillstånd som provas av mark- och miljödomstolen.

För att få gräva, schakta och bygga i ett vattenområde i likhet med det område där den planerade detaljplanen ligger, krävs för anmälningsplikt i stället för tillståndsplikt att den bottenyta som verksamheten omfattar i vattenområdet uppgår till högst 3 000 kvadratmeter (19 § förordning (1998:1388) om vattenverksamheter).

Det område som är markerat på kartan ligger i det vattenområde som kallas Vaukaselet. Det här är ett intressant område som bland annat, och kanske främst, är viktigt för resterna av den ursprungliga öringen i Arjeplogsområdet.

Nedströms Vaukaselet, någon km från det område som är markerat på kartan börjar de s.k. Vaukaströmmarna. De här strömmarna är riktigt fina och viktiga reproduktionsområden för öring, men är även lekområden för harr och i mindre utsträckning för sik. Grumlingar i de här strömmarna ska till varje pris undvikas.

Om åtgärder planeras i vattenområde måste det beskrivas i en MKB och beroende på vad de ska göra så måste relevanta skyddsåtgärder vidtas.

Klimatanpassning och risker

Det finns aspekter gällande klimatanpassning och risker som behöver utredas. Den ena gäller eventuell översvämningsproblematik i det strandnära planområdet. Det anges i handling undersökning om BMP att det inte föreligger översvämningsrisk med motivet att sjön är reglerad. I detta fall behöver Arjeplogs kommun vända sig till Skellefteälvens vattenregleringsföretag för att utreda hur vattendomar gällande vattennivåer kan komma att förhålla sig i den reglerade sjön. I det fall planerad bebyggelse eller samhällsviktig verksamhet riskerar att översvämmas behöver kommunen vidta planeringsmässiga åtgärder för att förhindra detta.

Den andra aspekten som behöver utredas gäller att kontrollera om uppgifter i SGI:s stabilitetskartering över Arjeplog skulle kunna innebära någon risk för aktuellt planerad bebyggelse och verksamhet. Se bild och text i bilaga 1.

Utöver ovanstående behöver kommunen i den fortsätta planläggningen av områdets bebyggelse och verksamhet utreda om det föreligger någon risk givet effekter av klimatförändringar. Kommunen har genom Länsstyrelsen fått tillgång till relevant underlag för sådan bedömning. I det fall det framkommer risk för människa, miljö och egendom ska kommunen ange riskreducerande åtgärder i planhandlingar.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Annica Lindström med handläggare Linda Oldenbo som föredragande. Strategisk samhällsplanerare Marja Suikki har deltagit i handläggningen.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilaga 1.

Från SGI:s stabilitetskartering av Arjeplog

SGI

1996-11-15

2-0511-554

7 (34)

ARJEPLOGS KOMMUN**Samråd och besiktning**

Arjeplogs kommun besöktes 1996-08-27 av Jan Fallsvik. Samråd hölls med förvaltningsassistent Maj-Britt Pedersen och kanslist Inger Widman. De områden som diskuterades var centralorten Arjeplog, Adolfström, Båtsjaur, Gauto, Jäckvik, Laisvall, Laisvalls by, Mellanström, Marielund, Nyliden och Slagnäs.

Inventering av befintligt material

Geotekniska undersökningar: Översiktskarta eller förteckning över utförda geotekniska utredningar saknas. Utförda geotekniska utredningar finns ibland i kommunens arkiv tillsammans med respektive bygglovsärenden.

Flygbilder: Flygbilder finns ej tillgängliga vid kommunen. Flygbilder i olika skalor finns vid Metria, Region Norr, (f d Lantmäteriverket) samt vid Vägverket, Region Norr, båda i Luleå.

Bebyggelsestruktur och behov av kartering av stabilitetsförhållandena

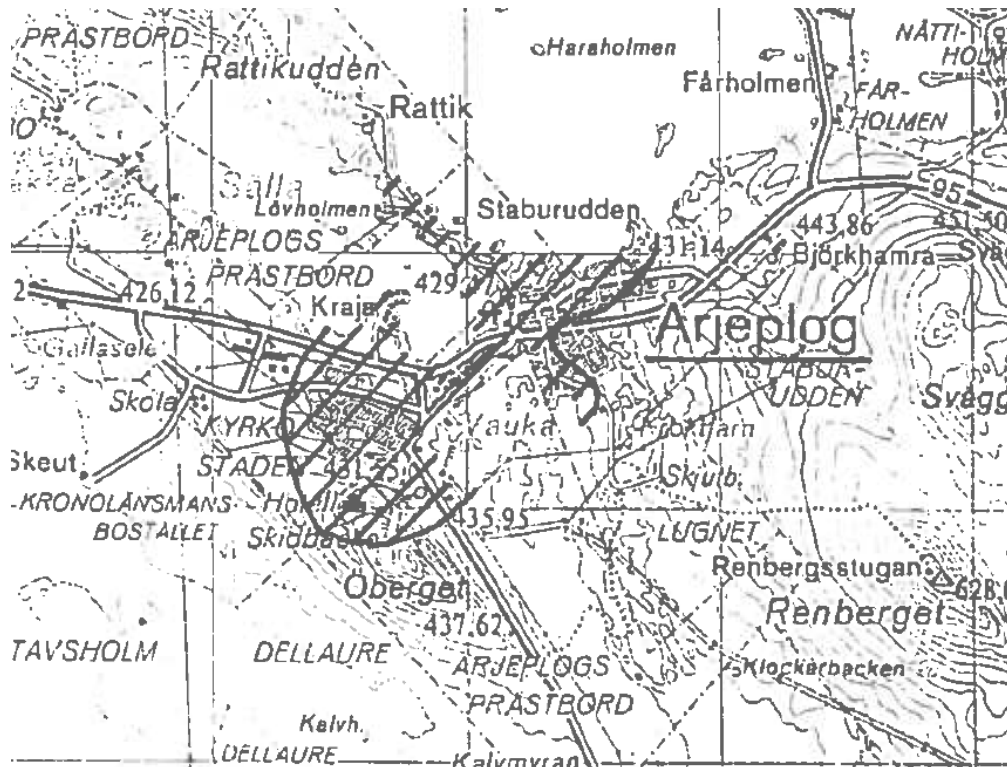
De områden där översiktlig kartering av stabilitetsförhållandena bedömts behöva utföras inom de karterade tätorterna har markerats på bifogade kartor (se BILAGA 1.1 och 1.2). Områdena beskrivs kortfattat nedan.

Översiktlig kartering av stabilitetsförhållandena bedöms ej behöva utföras i Slagnäs, Mellanström, Nyliden, Laisvall, Laisvalls by, Båtsjaur, Gauto, Adolfström och Jäckvik.

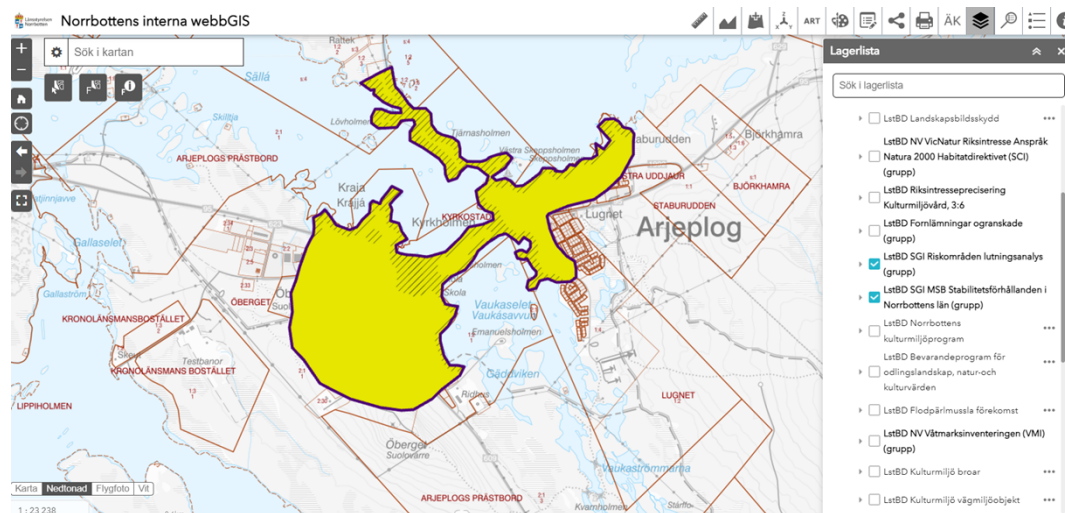
Centralorten Arjeplog

Centralorten Arjeplog ligger utspridd på flera näs och f d öar mellan sjöarna Hornavan, Sälla, Vauka och Uddjaure (även kallad Skelleftevattnet). Enligt jordartskartan finns sand, grus och morän inom området. Området bör karteras därför att finjord (lera och silt) kan förekomma ställvis.

Öberget ligger i sydvästra delen av centralorten. Bergets nordsluttning ned mot ett hotell och villabebyggelse är delvis täckt av morän, som bedöms vara siltig. Lager av siltig morän längs branta sluttningar kan bli instabila när de blir vattenmättade vid stor nederbörd eller under snösmältningsperioden. Risken för att moränmassor skulle kunna komma i rörelse ned mot bebyggelsen norr om Öberget bör övervägas vid karteringen.

Från SGI:s stabilitetskartering av Arjeplog Bilaga 1.1

Från Länsstyrelsens interna webbGIS